Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2026–2027

37 060 XIV **Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (XIV) en het Diergezondheidsfonds (F) voor het jaar 2026 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)**

Nr. 2 **MEMORIE VAN TOELICHTING**

INHOUDSOPGAVE

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL 3

B. BEGROTINGSTOELICHTING 4

1 Leeswijzer 4

2 Beleid 5
2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties 5

3 Beleidsartikelen 7
3.1 Artikel 21: Land- en tuinbouw 7
3.2 Artikel 22: Natuur, visserij en gebiedsgericht werken 10
3.3 Artikel 23: Kennis en innovatie 12
3.4 Artikel 24: Uitvoering en toezicht 13

4 Niet-beleidsartikelen 14
4.1 Artikel 50: Apparaat 15
4.2 Artikel 51: Nog onverdeeld 16

5 Agentschappen 17
5.1 Agentschap Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) 17

6 Begrotingsfonds 20
6.1 Diergezondheidsfonds (DGF) 20

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2026 wijzigingen aan te brengen in:

1. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur;
2. de begrotingsstaat inzake de agentschappen van dit ministerie;
3. de begrotingsstaat voor het begrotingsfonds Diergezondheidsfonds

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

J. Van Essen

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 en < 1000	5	10
=> 1000	10	20

2 Beleid

2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

Tabel 2 Overzicht belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2026 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)		
	Artikel	Uitgaven 2026
Vastgestelde begroting 2026		**4.263.755**
Stand suppletoire begroting september 2026		**3.351.893**
Belangrijkste mutaties tweede suppletoire begroting		
1) Diverse Lbv-regelingen	21	– 156.696
2) Uitbreiding Agrarisch natuurbeheer	22	– 8.200
3) Subsidieregeling emissieloos landbouwmaterieel	21	2.500
4) Overige mutaties	div	– 112.627
Stand tweede suppletoire begroting 2026		**3.076.870**

Toelichting

1) Diverse Lbv-regelingen

Bij de Lbv, Lbv-plus en Lbv-kleine sectoren is er sprake van terugtrekkingen en vertragingen. Dit betreft deelnemers die voor de tweede deelbetaling alsnog kiezen zich terug te trekken uit de regeling. Dit leidt in 2026 tot een onderuitputting van € 156,7 mln.

2) Uitbreiding Agrarisch Natuurbeheer

Voor diverse pilots binnen het Agrarisch Natuurbeheer is minder voorschot aangevraagd dan aanvankelijk verwacht werd.

3) Subsidieregeling emissieloos landbouwmaterieel

Het budget voor de Subsidieregeling emissieloos landbouwmaterieel wordt in 2026 met € 2,5 mln. verhoogd omdat er meer aanvragen zijn gedaan dan dat er budget beschikbaar was.

Tabel 3 Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2026 (Tweede suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)		
	Artikel	Ontvangsten 2026
Vastgestelde begroting 2026		**104.163**
Stand suppletoire begroting september 2026		**230.620**
Belangrijkste mutaties tweede suppletoire begroting		
1) Terugontvangen subsidievoorschotten diverse Lbv-regelingen	21	31.585
2) Terugontvangen subsidievoorschotten MGA	22	– 9.499
3) Overige mutaties	div	– 25.820
Stand tweede suppletoire begroting 2026		**226.886**

Toelichting

1) Terugontvangsten Lbv

Ondernemers die starten met één van de vrijwillige beëindigingsregelingen en tussentijds stoppen dienen de uitbetaalde voorschotten terug te betalen. Dit leidt in 2026 tot een niet-voorziene ontvangst van € 31,6 mln.

2) Terugontvangsten subsidievoorschotten maatregel gerichte aankoop
De geraamde terugontvangsten vallen € 9,5 mln. lager uit dan verwacht. Provincies betalen niet-besteedde middelen later dan verwacht terug. Deze ontvangsten worden in latere jaren alsnog verwacht.

3 Beleidsartikelen

3.1 Artikel 21: Land- en tuinbouw

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 21 Land- en tuinbouw (bedragen x € 1.000)

Art.		Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Art.	**Verplichtingen**	**642.314**	**– 76.948**	**565.366**
	Uitgaven	**977.310**	**– 171.594**	**805.716**
21.1	**Agrarisch ondernemerschap**	**182.766**	**– 10.566**	**172.200**
	Subsidies (regelingen)	*88.056*	*– 3.523*	*84.533*
	Verdienvermogen	88.056	– 3.523	84.533
	Garanties	*1.805*	*0*	*1.805*
	Verliesdeclaraties borgstellingskrediet	1.805	0	1.805
	(Schade)vergoeding	*4.506*	*– 4.250*	*256*
	PAS-melders	4.506	– 4.250	256
	Opdrachten	*3.772*	*– 2.593*	*1.179*
	Verdienvermogen	3.772	– 2.593	1.179
	Bijdrage aan agentschappen	*31.100*	*– 200*	*30.900*
	Rijksvastgoedbedrijf t.b.v. Nationale Grondbank	31.100	– 200	30.900
	Storting/onttrekking begrotingsreserve	*53.527*	*0*	*53.527*
	Storting begrotingsreserve apurement	52.500	0	52.500
	Storting begrotingsreserve borgstellingskrediet	1.027	0	1.027
21.2	**Agroketens**	**707.208**	**– 150.684**	**556.524**
	Subsidies (regelingen)	*640.523*	*– 166.809*	*473.714*
	Veehouderij en dierlijke ketens	29.225	– 7.357	21.868
	Glastuinbouw	54.855	773	55.628
	Plantaardige ketens	12.254	– 1.809	10.445
	Vrijwillige beëindiging, verplaatsing en extensivering	537.584	– 156.696	380.888
	Doelsturing	6.605	– 1.720	4.885
	Leningen	*48.112*	*0*	*48.112*
	Investeringsfonds Duurzame Landbouw	40.000	0	40.000
	Overige leningen	8.112	0	8.112
	Opdrachten	*1.608*	*– 342*	*1.266*
	Plantaardige ketens	1.500	– 750	750
	Doelsturing	108	408	516
	Bijdrage aan ZBO's/RWT's	*16.965*	*1.467*	*18.432*
	College toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden	5.005	1.276	6.281
	Raad voor de Plantenrassen	1.200	– 145	1.055
	Keuringsdiensten	10.760	336	11.096
	Bijdrage aan medeoverheden	*0*	*15.000*	*15.000*
	Overige bijdrage aan medeoverheden	0	15.000	15.000
21.3	**Mestbeleid**	**17.832**	**– 5.767**	**12.065**
	Subsidies (regelingen)	*17.832*	*– 5.767*	*12.065*
	Aanpak mestmarkt	17.832	– 5.767	12.065
21.4	**Diergezondheid en dierenwelzijn**	**46.011**	**– 3.814**	**42.197**
	Subsidies (regelingen)	*8.238*	*– 419*	*7.819*
	Dierenwelzijn	8.238	– 419	7.819
	Opdrachten	*23.986*	*– 3.779*	*20.207*

		Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
	Diergezondheid	6.286	24	6.310
	Dierenwelzijn	17.700	– 3.803	13.897
	Bijdrage aan ZBO's/RWT's	*2.597*	*0*	*2.597*
	Centrale Commissie Dierproeven	2.597	0	2.597
	Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken	*11.190*	*384*	*11.574*
	Diergezondheidsfonds	11.190	384	11.574
21.5	**Voedselbeleid**	**23.493**	**– 763**	**22.730**
	Subsidies (regelingen)	*6.904*	*– 693*	*6.211*
	Integraal voedselbeleid	6.904	– 693	6.211
	Opdrachten	*6.373*	*145*	*6.518*
	Integraal voedselbeleid	6.373	145	6.518
	Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	*10.216*	*– 215*	*10.001*
	FAO en overige contributies	10.216	– 215	10.001
	Ontvangsten	**71.404**	**30.412**	**101.816**

Tabel 5 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 21 Land- en tuinbouw ontvangsten (bedragen x € 1.000)

		Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Art.	**Ontvangsten**	**71.404**	**30.412**	**101.816**
21.1	**Agrarisch ondernemerschap**	**40.552**	**– 10.213**	**30.339**
	Ontvangsten	*40.552*	*– 10.213*	*30.339*
	Ontvangsten ZBO's/RWT's	2.300	300	2.600
	Provisies borgstellingskrediet	1.800	– 1.300	500
	Onttrekking begrotingsreserve borgstellingskrediet	25.000	0	25.000
	Onttrekking begrotingsreserve landbouw	700	– 700	0
	Overige ontvangsten apurement	0	100	100
	Verkoop gronden Nationale Grondbank	5.094	– 4.833	261
	Overige ontvangsten	5.658	– 3.780	1.878
21.2	**Agroketens**	**11.443**	**45.389**	**56.832**
	Ontvangsten	*11.443*	*45.389*	*56.832*
	Terugontvangen subsidievoorschotten	10.930	45.002	55.932
	Overige ontvangsten	513	387	900
21.3	**Mestbeleid**	**6.709**	**500**	**7.209**
	Ontvangsten	*6.709*	*500*	*7.209*
	Monitoring en handhaving mestbeleid	6.709	500	7.209
21.4	**Diergezondheid en dierenwelzijn**	**12.700**	**– 5.264**	**7.436**
	Ontvangsten	*12.700*	*– 5.264*	*7.436*
	Identificatie en Registratie	6.300	– 317	5.983
	Ontvangsten ZBO's/RWT's	500	– 100	400
	Overige ontvangsten	5.900	– 4.847	1.053

Toelichting

21.2 Agroketens

Subsidies

Vrijwillige beëindiging, verplaatsing en extensivering
Het geraamde subsidiebudget voor vrijwillige beëindiging in 2026 wordt met € 156,7 mln. verlaagd. Bij de Lbv, Lbv-plus en Lbv-kleine sectoren is er sprake van terugtrekkingen en vertragingen naar 2027. Dit betreft onder andere deelnemers die na deelbetalingen alsnog kiezen zich terug te trekken uit de regeling. Daarnaast vallen de kosten voor de subsidieregeling extensivering melkveehouderij (SEM) € 4,4 mln. lager uit doordat de regeling tot in 2027 openstaat, waardoor kosten ook door zijn geschoven naar 2027. Tot slot vallen de kosten voor de landelijke verplaatsingsregeling voor piekbelasters (LVVP) € 2,6 mln. lager uit.

Tabel 6 Gedetailleerde weergave uitgaven (Vrijwillige beëindiging, verplaatsing en extensivering) (bedragen x € 1.000)

Subsidieregeling	2024	2025	2026
Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv)	136.413	309.989	114.479
Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties met piekbelasting (Lbv-plus)	319.700	534.114	228.800
Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties kleinere sectoren (Lbv ks)	–	15.267	19.500
Landelijke verplaatsingsregeling veehouderijen met piekbelasting (Lvvp)	–	2.153	15.709
Tijdelijke extensiveringsregeling melkveehouderij	–	–	2.400
Vrijwillige beëindigingsregeling (in voorbereiding)	–	–	–
Totaal	**456.113**	**861.523**	**380.888**

Bijdrage aan medeoverheden

Overige bijdragen aan medeoverheden
Voor de Maatregel Gerichte Aankoop (MGB) is binnen het staatssteunplafond ruimte om het beschikbare budget in 2026 met € 15,0 mln. te verhogen. De behoefte aan beëindiging van bedrijven is groter dan het beschikbare budget; er liggen onder meer aanvragen waarvoor momenteel onvoldoende budget beschikbaar is. Een ophoging kan bijdragen aan de uitvoering van de bestaande regeling en biedt de mogelijkheid om aanvullende aanvragen te honoreren.

Ontvangsten

Terugontvangsten subsidievoorschotten
De ontvangsten vallen € 45,4 mln. hoger uit dan geraamd. Dit betreft terugontvangsten subsidievoorschotten van ondernemers die deelnamen aan de Lbv of Lbv-plus regelingen maar zichzelf toch hebben uitgeschreven en het verleende bedrag terug hebben gestort (€ 31,6 mln.), een terugstorting van de Subsidie Warmte-infrastructuur glastuinbouw (SWiG) (€ 9,4 mln.) en van diverse andere subsidieregelingen.

3.2 Artikel 22: Natuur, visserij en gebiedsgericht werken

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 22 Natuur, visserij en gebiedsgericht werken (bedragen x € 1.000)

Art.		Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Art.	**Verplichtingen**	**1.045.233**	**– 85.497**	**959.736**
	Uitgaven	**970.229**	**– 81.487**	**888.742**
22.1	**Natuur en biodiversiteit**	**390.426**	**– 61.404**	**329.022**
	Subsidies (regelingen)	*144.899*	*– 30.994*	*113.905*
	Natuur en biodiversiteit op land	139.647	– 33.710	105.937
	Natuur en biodiversiteit grote wateren	300	100	400
	Natuur en maatschappij	4.178	2.616	6.794
	Kroondomeinen	774	0	774
	Leningen	*19.755*	*0*	*19.755*
	Nationaal Groenfonds	19.755	0	19.755
	Opdrachten	*83.843*	*– 28.080*	*55.763*
	Natuur en biodiversiteit op land	56.462	– 24.805	31.657
	Natuur en biodiversiteit grote wateren	19.274	– 793	18.481
	Natuur en maatschappij	2.792	– 2.442	350
	Internationale samenwerking	5.315	– 40	5.275
	Bijdrage aan ZBO's/RWT's	*36.429*	*2.570*	*38.999*
	Staatsbosbeheer	36.429	2.570	38.999
	Bijdrage aan medeoverheden	*103.086*	*– 4.900*	*98.186*
	Caribisch Nederland	8.296	100	8.396
	Specifieke uitkeringen	94.790	– 5.000	89.790
	Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	*2.414*	*0*	*2.414*
	Internationale samenwerking	2.414	0	2.414
22.2	**Visserij**	**57.691**	**– 9.420**	**48.271**
	Subsidies (regelingen)	*31.208*	*426*	*31.634*
	Duurzame visserij	28.397	761	29.158
	Europese fondsen visserij	2.811	– 335	2.476
	Opdrachten	*12.363*	*– 9.846*	*2.517*
	Duurzame visserij	12.363	– 9.846	2.517
	Bijdrage aan agentschappen	*14.120*	*0*	*14.120*
	Rijkswaterstaat	14.120	0	14.120
22.3	**Landelijk gebied**	**522.112**	**– 10.663**	**511.449**
	Subsidies (regelingen)	*5.849*	*– 1.054*	*4.795*
	Toekomst landelijk gebied	5.849	– 1.054	4.795
	Opdrachten	*13.075*	*– 8.661*	*4.414*
	Toekomst landelijk gebied	13.075	– 8.661	4.414
	Bijdrage aan agentschappen	*514*	*– 38*	*476*
	Overige agentschappen	514	– 38	476
	Bijdrage aan ZBO's/RWT's	*1.949*	*– 370*	*1.579*
	Diverse ZBO's	1.949	– 370	1.579
	Bijdrage aan medeoverheden	*500.725*	*– 540*	*500.185*
	Specifieke uitkeringen	500.725	– 540	500.185
	Ontvangsten	**85.027**	**– 9.429**	**75.598**

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 22 Natuur, visserij en gebiedsgericht werken ontvangsten (bedragen x € 1.000)

		Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Art.	**Ontvangsten**	**85.027**	**– 9.429**	**75.598**
22.1	**Natuur en biodiversiteit**	**71.204**	**– 9.562**	**61.642**
	Ontvangsten	*71.204*	*– 9.562*	*61.642*
	Landinrichtingsrente	18.197	– 63	18.134
	Overige ontvangsten natuur	53.007	– 9.499	43.508
22.2	**Visserij**	**12.256**	**869**	**13.125**
	Ontvangsten	*12.256*	*869*	*13.125*
	Internationale ontvangsten	7.296	0	7.296
	Overige ontvangsten visserij	3.960	869	4.829
	Onttrekking begrotingsreserve visserij	1.000	0	1.000
22.3	**Landelijk gebied**	**1.567**	**– 736**	**831**
	Ontvangsten	*1.567*	*– 736*	*831*
	Diverse ontvangsten	1.567	– 736	831

Toelichting

22.1 Natuur en biodiversiteit

Subsidies

Natuur en biodiversiteit op land

Het subsidiebudget voor «Natuur en biodiversiteit op land» in 2026 wordt met € 33,7 mln. verlaagd. Hieraan liggen meerdere redenen ten grondslag. Ten eerste is er voor verschillende pilots bij agrarisch natuurbeheer minder voorschot aangevraagd dan aanvankelijk was geraamd (€ 8,2 mln.). Daarnaast is er een lagere subsidie gegund ten behoeve van de GLB samenwerking. Ten slotte is het begrote bedrag omlaag gegaan doordat er twee eenmalige decentralisatie uitkeringen (DU's) verstrekt zijn aan provincies ad € 7,9 mln. en € 5,7 mln. Het budget is met deze bedragen verlaagd omdat het aan de provincies is uitgekeerd.

Opdrachten

Natuur en biodiversiteit op land

Het opdrachtenbudget voor «Natuur en biodiversiteit op land» in 2026 wordt verlaagd met € 24,8 mln. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een decentralisatie uitkering van € 16 mln., waarvoor in 2026 budget wordt overgeheveld naar het Provinciefonds ten behoeve van de natuurherstelprojecten Bargerveen, Westzaan en Weerribben. Daarnaast wordt € 5,4 mln. overgeheveld naar IenW ten behoeve van drie natuurherstelprojecten door Rijkswaterstaat.

3.3 Artikel 23: Kennis en innovatie

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 9 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 23 Kennis en innovatie (bedragen x € 1.000)

		Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Art.	**Verplichtingen**	**457.787**	**15.709**	**473.496**
	Uitgaven	**399.363**	**– 3.683**	**395.680**
23.0	**Kennis en innovatie**	**399.363**	**– 3.683**	**395.680**
	Subsidies (regelingen)	*217.383*	*205*	*217.588*
	Beleidsondersteunend onderzoek (Wageningen Research)	65.537	12.656	78.193
	Missiegedreven kennis- en innovatiebeleid (Wageningen Research)	52.376	– 6.238	46.138
	Kennis- en innovatieketen	43.363	– 4.078	39.285
	Onderwijs en educatie	9.852	– 1.985	7.867
	Nationaal Groeifonds	46.255	– 150	46.105
	Opdrachten	*13.456*	*408*	*13.864*
	Kennis- en innovatieketen	2.139	– 282	1.857
	Programmering RIVM	11.317	690	12.007
	Bijdrage aan agentschappen	*26.101*	*– 722*	*25.379*
	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu	26.101	– 722	25.379
	Bijdrage aan ZBO's/RWT's	*142.423*	*– 3.574*	*138.849*
	Wageningen Research	142.423	– 3.574	138.849
	Ontvangsten	**10.539**	**283**	**10.822**

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 23 Kennis en innovatie ontvangsten (bedragen x € 1.000)

		Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Art.	**Ontvangsten**	**10.539**	**283**	**10.822**
23.0	**Kennis en innovatie**	**10.539**	**283**	**10.822**
	Ontvangsten	*10.539*	*283*	*10.822*
	Diverse ontvangsten	10.539	283	10.822

Toelichting

Subsidies

Beleidsondersteunend onderzoek
Het subsidiebudget voor «Beleidsondersteunend onderzoek» in 2026 wordt met € 12,6 mln. verhoogd. Dit betreft voornamelijk een herschikking van budgetten op andere posten op dit begrotingsartikel naar «Beleidsondersteunend onderzoek».

3.4 Artikel 24: Uitvoering en toezicht

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 11 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 24 Uitvoering en toezicht (bedragen x € 1.000)

		Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Art.	**Verplichtingen**	**729.457**	**– 20.069**	**709.388**
	Uitgaven	**729.457**	**– 20.069**	**709.388**
24.0	**Uitvoering en toezicht**	**729.457**	**– 20.069**	**709.388**
	Bijdrage aan agentschappen	*729.457*	*– 20.069*	*709.388*
	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit	378.091	– 2.595	375.496
	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	329.650	– 11.712	317.938
	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland t.b.v. attachénetwerk	21.716	– 5.762	15.954
	Ontvangsten	**56.124**	**– 25.000**	**31.124**

Tabel 12 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 24 Uitvoering en toezicht ontvangsten (bedragen x € 1.000)

		Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Art.	**Ontvangsten**	**56.124**	**– 25.000**	**31.124**
24.0	**Uitvoering en toezicht**	**56.124**	**– 25.000**	**31.124**
	Ontvangsten	*56.124*	*– 25.000*	*31.124*
	Ontvangsten NVWA	31.124	0	31.124
	Ontvangsten RVO	25.000	– 25.000	0

Toelichting

Bijdrage aan agentschappen
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
De bijdrage aan de RVO in 2026 wordt met € 17,5 mln. verlaagd. Dit bestaat uit een lagere bijdrage van € 11,7 mln. en een technische verlaging door personele uitgaven aan het attachénetwerk die vanaf artikel 50 plaatsvinden ad € 5,7 mln. De ontvangsten van € 25,0 mln. onder *Ontvangsten* worden niet overgemaakt door RVO, maar verrekend in de bijdrage aan de RVO.

Ontvangsten

Ontvangsten RVO
LVVN zou over de afrekening van de jaaropdracht 2025 € 25,0 mln. van de RVO ontvangen. Deze ontvangst wordt verrekend met de meerkosten over 2026 (zie *Uitgaven)*, waardoor € 25,0 mln. minder ontvangsten zijn geraamd. In combinatie met de mutaties onder *Uitgaven* heeft LVVN een netto tegenvaller op de bijdrage aan de RVO van € 7,6 mln.

4 Niet-beleidsartikelen

4.1 Artikel 50: Apparaat

Tabel 13 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 50 Apparaat (bedragen x € 1.000)				
		Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Art.	**Verplichtingen**	**270.867**	**6.477**	**277.344**
	Uitgaven	**270.867**	**6.477**	**277.344**
50.0	**Apparaat**	**270.867**	**6.477**	**277.344**
	Personele uitgaven	*216.032*	*– 4.994*	*211.038*
	Eigen personeel	200.248	– 6.879	193.369
	Externe inhuur	13.335	1.885	15.220
	Overige personele uitgaven	2.449	0	2.449
	Materiële uitgaven	*54.835*	*11.471*	*66.306*
	Bijdrage aan SSO's (exclusief DICTU)	6.755	0	6.755
	DICTU	24.947	0	24.947
	Overige materiële uitgaven	23.133	11.471	34.604
	Ontvangsten	**7.526**	**0**	**7.526**

Tabel 14 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 50 Apparaat ontvangsten (bedragen x € 1.000)				
		Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Art.	**Ontvangsten**	**7.526**	**0**	**7.526**
50.0	**Apparaat**	**7.526**	**0**	**7.526**
	Ontvangsten	*7.526*	*0*	*7.526*
	Ontvangsten	7.526	0	7.526

Toelichting
Personele uitgaven
Eigen personeel
Het budget voor eigen personeel in 2026 wordt met € 6,9 mln. verlaagd. Dit betreft een technische herschikking tussen personele en materiële uitgaven.

Materiële uitgaven
Overige materiële uitgaven
Het budget voor de overige materiële uitgaven valt € 11,5 mln. hoger uit dan geraamd. Dit komt voornamelijk door een technische herschikking tussen personele en materiële uitgaven, en een tegenvaller op het centrale materiële budget dat wordt gebruikt voor kostenposten zoals reis- en verblijfkosten en opleidingskosten.

4.2 Artikel 51: Nog onverdeeld

Tabel 15 Nog onderdeeld (Bedragen x € 1.000)

		Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Art.	**Verplichtingen**	**4.667**	**– 4.667**	**0**
	Uitgaven	**4.667**	**– 4.667**	**0**
51.0	**Nog onverdeeld**	**4.667**	**– 4.667**	**0**
	Nog onverdeeld	*4.667*	*– 4.667*	*0*
	Nog te verdelen	4.667	– 4.667	0
	Ontvangsten	**0**	**0**	**0**

Toelichting
Nog onderverdeeld
Nog onverdeeld
Dit artikel is een administratief begrotingstechnisch artikel. Dit betekent dat er geen daadwerkelijke uitgaven ten laste van artikel 51 worden gedaan. Het resterende budget op dit artikel is overgeheveld naar diverse beleidsartikelen.

5 Agentschappen

5.1 Agentschap Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)

Tabel 16 Exploitatieoverzicht Baten-lastenagentschap NVWA Suppletoire begroting 2026 (Tweede suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerpbegroting (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Baten			
- Omzet	692.589	– 12.508	680.081
waarvan Toezicht	465.898	3.647	469.545
waarvan retribueerbare werkzaamheden	174.086	– 18.544	155.542
waarvan overig	52.605	2.388	54.993
Financiële baten	2.000	2.000	4.000
Overige baten	15.181	– 647	14.534
Totaal baten	**709.770**	**– 11.155**	**698.615**
Lasten			
Apparaatskosten	621.398	– 18.890	602.508
- Personele kosten	459.200	9.083	468.283
waarvan eigen personeel	414.168	912	415.080
waarvan externe inhuur	24.890	13.208	38.098
waarvan overige personele kosten	20.142	– 5.037	15.105
- Materiële kosten	162.198	– 27.973	134.225
waarvan apparaat ICT	18.136	– 3.532	14.604
waarvan bijdrage aan SSO's	89.347	– 13.744	75.603
waarvan overige materiële kosten	54.715	– 10.698	44.017
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	77.659	– 3.280	74.379
Rentelasten	400	– 186	214
Afschrijvingskosten	6.027	– 1.084	4.943
- Materieel	1.399	207	1.606
waarvan apparaat ICT	250	– 50	200
- Immaterieel	4.628	– 1.290	3.338
Overige lasten	4.285	– 1.006	3.279
waarvan dotaties voorzieningen	500	–	500
waarvan bijzondere lasten	3.785	– 1.006	2.779
Totaal lasten	**709.770**	**– 24.447**	**685.323**
Saldo van baten en lasten gewone bedrijfsuitoefening	**0**	**13.292**	**13.292**
Agentschapsdeel Vpb-lasten	0	–	
Saldo van baten en lasten	**0**	**13.292**	**13.292**

Toelichting op de baten

Omzet Toezicht

De omzet Toezicht is hoger dan in de ontwerpbegroting. Dit wordt veroorzaakt door meerwerk (vooral markttoezicht aan de grens) en een hogere loon- en prijsbijstelling als gevolg van de nieuwe cao Rijk. Daartegenover staat een lagere verwachte realisatie bij LVVN (95,5%).

Omzet retribueerbare werkzaamheden

Deze omzet is lager dan begroot door tegenvallende retributieopbrengsten.

Omzet overig
Dit betreft omzet uit extern geoormerkte budgetten. Deze omzet is naar verwachting hoger dan begroot, in verband met resterende werkzaamheden uit 2025 die in 2026 zijn/worden gerealiseerd.

Financiële baten
Dit betreft de rente op de uitstaande middelen op de rekening-courant bij het ministerie van Financiën. Door het hoge saldo op de rekening-courant en de stijgende rente zullen ook de rentebaten hoger zijn.

Overige baten
De overige baten zijn lager dan begroot. Door een daling van het aantal keuringsartsen is ook de compensatie die wordt ontvangen voor de niet-verrekenbare omzetbelasting lager.

Toelichting op de lasten
Personele kosten
De kosten voor eigen personeel zijn iets hoger dan begroot.

De recente cao-afspraken voor 2026 zorgen voor hogere loonkosten per fte, mede door indexatie van de verlofvoorziening. Daartegenover staat het effect van een lagere ambtelijke bezetting.

Om het werk zoveel mogelijk uit te kunnen voeren is meer gebruik gemaakt van externe inhuur dan begroot. De inhuurkosten zullen binnen de Roemernorm blijven.

De overige personele kosten zijn lager, dit betreft met name kosten voor opleidingen.

Materiële kosten
De kosten voor apparaat ICT vallen in 2026 lager uit. Dit heeft meerdere redenen. Voor meerdere softwaretrajecten vallen de onderhoudskosten lager uit dan geraamd, met andere trajecten is algeheel gestopt.

De bijdrage aan SSO's is fors lager dan begroot. Bij het Rijksvastgoedbedrijf ligt de focus op Defensie en DJI. Daarnaast zijn er hogere opbrengsten uit doorbelastingen van kantoorruimte.

Door de onderbezetting bij de NVWA wordt er minder beroep gedaan op de beschikbare capaciteit bij DICTU en zijn de kosten voor ICT-projecten lager.

Vanwege de onderbezetting komen ook de overige materiële kosten lager uit dan begroot. Dit betreft met name de servicekosten huisvesting, telefonie en dienstauto's. Ook de kosten voor gas en elektriciteit zijn lager dan begroot.

De kosten voor uitbesteed werk en andere externe kosten zijn per saldo lager dan begroot. Enerzijds stijgen deze kosten doordat een deel van de extern geoormerkte budgetten uit 2025 in 2026 wordt gerealiseerd (door externe partijen). Daar tegenover staat een grotere daling door afname van het aantal practitioners.

Bijzondere lasten
Dit betreft de niet-verrekenbare omzetbelasting die de NVWA betaalt voor de inzet van practitioners voor keuringswerkzaamheden, zoals dierenartsen of keuringsassistenten. Deze kunnen niet doorberekend worden aan het

bedrijfsleven. De compensatie voor deze kosten wordt verantwoord onder de overige baten. De daling ten opzichte van de begroting 2026 wordt veroorzaakt door de daling van het aantal practitioners.

Tabel 17 Kasstroomoverzicht NVWA (Bedragen x € 1.000)

	Omschrijving	Stand ontwerpbegroting (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
1.	**Rekening-courant RHB 1 januari + depositorekeningen**	**85.587**	**56.359**	**141.946***
	Totaal ontvangsten operationele kasstroom (+)	709.770	– 11.155	698.615
	Totaal uitgaven operationele kasstroom (-/-)	-/- 703.243	23.363	-/- 679.880
2.	**Totaal operationele kasstroom**	**6.527**	**12.208**	**18.735**
	Totaal investeringen (-/-)	-/- 10.850	6.930	-/- 3.920
	Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	0	0
3.	**Totaal investeringskasstroom**	**-/- 10.850**	**6.930**	**-/- 3.920**
	Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	-/- 25.874	-/- 25.874
	Eenmalige storting door moederdepartement (+)	0	0	0
	Aflossingen op leningen (-/-)	-/- 7.135	2.526	-/- 4.609
	Beroep op leenfaciliteit (+)	10.850	-/- 6.930	3.920
4.	**Totaal financieringskasstroom**	**3.715**	**-/- 30.278**	**-/- 26.563**
5.	**Rekening-courant RHB 31 december (=1+2+3+4)**	**84.979**	**45.219**	**130.198**

Toelichting
*Rekening-courant 1 januari 2026 overgenomen uit jaarrekening 2025

Operationele kasstroom
De operationele kasstroom is hoger dan begroot, door het verwachte positieve resultaat. Het verschil tussen het saldo van baten en lasten en de operationele kasstroom (€ 5,4 mln.) betreft de afschrijvingskosten en de dotaties aan voorzieningen (afschrijvingen en dotaties aan voorzieningen zorgen niet voor een kasstroom).

Investeringskasstroom
De investeringen zijn lager dan begroot. Dit betreft met name immateriële vaste activa.

Financieringskasstroom
De eenmalige uitkering aan moederdepartement betreft het surplus aan eigen vermogen per einde 2025 dat wordt uitgekeerd aan de eigenaar.

Er wordt in 2026 minder afgelost op leningen, doordat er in 2025 een lening versneld is afgelost en doordat er vorig jaar minder is geïnvesteerd en dus ook minder is geleend.

Conform de lagere investeringen wordt er minder beroep gedaan op de leenfaciliteit.

Rekening courant
De verwachte stand rekening-courant neemt ten opzichte van de ontwerp-begroting toe met € 45,2 mln. tot € 130,2 mln.

6 Begrotingsfonds

6.1 Diergezondheidsfonds (DGF)

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 18 Budgettaire gevolgen van beleid Diergezondheidsfonds uitgaven (bedragen x € 1.000)

Art.		Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amende-menten) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Art.	**Verplichtingen**	**49.133**	**5.376**	**54.509**
	Uitgaven	**49.133**	**5.376**	**54.509**
1.1	**Bewaking van dierziekten (opdrachten)**	**3.177**	**0**	**3.177**
	Bewaking van dierziekten (opdrachten)	*3.177*	*0*	*3.177*
	Bewaking van dierziekten (opdrachten)	3.177	0	3.177
1.2	**Bestrijding van dierziekten (opdrachten)**	**500**	**6.000**	**6.500**
	Bestrijding van dierziekten (opdrachten)	*500*	*6.000*	*6.500*
	Bestrijding van dierziekten (opdrachten)	500	6.000	6.500
1.4	**Overig (opdrachten)**	**1.171**	**0**	**1.171**
	Overig (opdrachten)	*1.171*	*0*	*1.171*
	Overig (opdrachten)	1.171	0	1.171
1.8	**Bestrijding van dierziekten (schade)vergoedingen**	**14.000**	**0**	**14.000**
	Bestrijding van dierziekten (schade)vergoedingen	*14.000*	*0*	*14.000*
	Bestrijding van dierziekten (schade)vergoedingen	14.000	0	14.000
1.9	**Overig (subsidies)**	**474**	**0**	**474**
	Overig (subsidies)	*474*	*0*	*474*
	Overig (subsidies)	474	0	474
1.15	**Bewaking (Bijdrage aan ZBO's / RWT's)**	**19.357**	**0**	**19.357**
	Bewaking (Bijdrage aan ZBO's / RWT's)	*19.357*	*0*	*19.357*
	Bewaking (Bijdrage aan ZBO's / RWT's)	19.357	0	19.357
1.16	**Overig (bijdrage aan ZBO's / RWT's)**	**1.440**	**– 624**	**816**
	Overig (bijdrage aan ZBO's / RWT's)	*1.440*	*– 624*	*816*
	Overig (bijdrage aan ZBO's / RWT's)	1.440	– 624	816
1.17	**Crisisparaatheid (opdrachten)**	**2.889**	**0**	**2.889**
	Crisisparaatheid (opdrachten)	*2.889*	*0*	*2.889*
	Crisisparaatheid (opdrachten)	2.889	0	2.889
1.18	**Bestrijding (Bijdrage aan ZBO's / RWT's)**	**1.430**	**0**	**1.430**
	Bestrijding (Bijdrage aan ZBO's / RWT's)	*1.430*	*0*	*1.430*
	Bestrijding (Bijdrage aan ZBO's / RWT's)	1.430	0	1.430
1.19	**Crisisparaatheid (Bijdrage aan ZBO's / RWT's)**	**4.695**	**0**	**4.695**
	Crisisparaatheid (Bijdrage aan ZBO's / RWT's)	*4.695*	*0*	*4.695*
	Crisisparaatheid (Bijdrage aan ZBO's / RWT's)	4.695	0	4.695
	Ontvangsten	**50.148**	**384**	**50.532**

Tabel 19 Budgettaire gevolgen van beleid Diergezondheidsfonds ontvangsten (bedragen x € 1.000)				
		Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amende-menten) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Art.	**Ontvangsten**	**50.148**	**384**	**50.532**
1.10	**Ontvangsten LVVN**	**11.190**	**384**	**11.574**
	Ontvangsten LVVN	*11.190*	*384*	*11.574*
	Ontvangsten LVVN	11.190	384	11.574
1.11	**Ontvangsten sector**	**28.291**	**0**	**28.291**
	Ontvangsten sector	*28.291*	*0*	*28.291*
	Ontvangsten sector	28.291	0	28.291
1.12	**Ontvangsten EU**	**9.679**	**0**	**9.679**
	Ontvangsten EU	*9.679*	*0*	*9.679*
	Ontvangsten EU	9.679	0	9.679
1.20	**Bijdrage DGF Eindejaarssaldo**	**988**	**0**	**988**
	Bijdrage DGF Eindejaarssaldo	*988*	*0*	*988*
	Bijdrage DGF Eindejaarssaldo	988	0	988

Toelichting
Uitgaven
Bestrijding van dierziekten (opdrachten)
Het opdrachtenbudget voor Bestrijding van dierziekten wordt verhoogd met € 6,0 mln. ten behoeve van ruimingsuitgaven bij HPAI (vogelgriep) uitbraken. Gedurende 2025 en begin 2026 zijn er veel HPAI uitbraken geweest. De hoogte van het bedrag is gebaseerd op de uitgaven tot en met augustus 2026. Deze kosten komen ten laste van het DGF saldo en zullen effect hebben op de hoogte van de heffingen in 2028.